

Techplatforms en de pers

Een complexe financiële relatie

Tim Luimes

WRR

The bottom of the page features a decorative graphic consisting of two overlapping triangles. The larger triangle is a medium teal color and points upwards. A smaller, lighter teal triangle is positioned to its left, also pointing upwards, creating a layered effect.

De serie 'Working Papers' omvat studies die in het kader van de werkzaamheden van de WRR tot stand zijn gekomen. De verantwoordelijkheid voor de inhoud en de ingenomen standpunten berust bij de auteurs. Een overzicht van alle Working papers is te vinden op www.wrr.nl.

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)

Buitenhof 34
Postbus 20004
070 356 46 00
info@wrr.nl
2500 EA Den Haag
wrr.nl

Vormgeving binnenwerk: Things To Make And Do, Den Haag
Working Paper nummer 64
E-IBSN 978-90-834300-7-2

© Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Den Haag 2024

De inhoud van deze publicatie mag (gedeeltelijk) worden gebruikt en overgenomen voor niet-commerciële doeleinden. De inhoud mag daarbij niet veranderen. Citaten moeten altijd aangegeven zijn.

Techplatforms en de pers

Een complexe financiële relatie

Tim Luimes

WRR

Ten geleide

WRR Working Paper Techplatforms en de pers - een complexe financiële relatie is geschreven door Tim Luimes, freelance onderzoeksjournalist.

Dit Working Paper onderzoekt de financiële relatie tussen Nederlandse media en Google (Alphabet Inc) en Meta, met bijzondere aandacht voor de donaties die beide bedrijven deden aan de Nederlandse journalistiek (2015-2022), en de onderhandelingen over betalingen via het auteursrecht. Het onderzoek vond plaats binnen het kader van het adviestraject Media en democratie en werd afgerond op 1 september 2024.

De serie 'Working Papers' omvatten studies die in het kader van de werkzaamheden van de WRR tot stand zijn gekomen. De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij de auteurs.

Prof. mr. J.E.J. (Corien) Prins
Voorzitter WRR

Prof. dr. F.W.A. (Frans) Brom
Secretaris WRR

Inhoudsopgave

	Ten geleide	4
1	Introductie	7
2	Techdonaties aan media	9
3	Persuitgeversrecht	27
4	Conclusie	31
	Bijlagen	34
	Bijlage 1 Overzicht donaties	35
	Bijlage 2 Interviewees en schriftelijke gesprekken	44
	Verantwoording	45
	Literatuur	47

1 Introductie

“*Can’t live with or without them*”, zegt DPG Media-CEO Erik Roddenhof, vrij naar U2.¹ Hij beschrijft de verhouding die zijn bedrijf heeft met de tech-bedrijven als een ‘haat-liefderelatie’. Een van de vervelendste dingen vindt Roddenhof “dat je tegen een non-descript iemand praat”. “Bij Apple moeten we het telefoonnummer nog zien te vinden. Je ziet daarin hele grote verschillen. Google zit echt aan de open kant, daar zitten mensen waarmee je kan praten. Die kunnen niet alles beslissen, lang niet alles. Maar er is in ieder geval een relatie. Aan het andere uiterste heb je Facebook en Apple. Dat zijn gewoon gesloten fronten. Daar heb je geen relatie mee.”

Dat gebrek aan een relatie geldt voor De Groene Amsterdammer ook bij Google, zegt uitgever Pieter Elshout.² “Ik heb nog nooit gesproken met iemand van de grote techbedrijven”, zegt hij. “En zij hebben me nog nooit ergens voor uitgenodigd. Dus er is geen relatie. Natuurlijk, we zijn klant. Maar laatst werden we van een platform afgegooid vanwege een probleem met een creditcard. Dan liggen we er gewoon een maand af en kunnen we niemand bellen.”

Dit working paper gaat over de financiële relatie tussen Nederlandse media en Google en Meta. Die financiële relatie is complex en veelzijdig. Media doen onafhankelijk verslag van de platforms, en ondertussen zijn ze klant op het gebied van cloudservices, afhankelijk van verspreiding van hun werk via de platforms, concurrent rond de verkoop van advertenties, eiser in de rechtbank voor schadevergoedingen, onderhandelaar over vergoedingen via het intellectuele-eigendomsrecht – en tegelijkertijd ook samenwerkingspartner en ontvanger van donaties. In dit onderzoek ligt de focus op de donaties die de techbedrijven deden aan de Nederlandse journalistiek en onderhandelingen over betalingen via het intellectuele-eigendomsrecht.

Het doel is om de feiten over deze donaties te verzamelen, de omvang, geschiedenis, context en invloed ervan te duiden, en de beweegredenen te achterhalen van media om het geld te accepteren. Naar die donaties is in Duitsland onderzoek gedaan door de Fanta en Dachwitz (2020), maar in Nederland miste een overzicht. Leverden deze donaties problemen op voor de onafhankelijkheid van de journalistiek? En hebben Nederlandse media zich laten lenen voor de commerciële doelen van techbedrijven?

1 Interview met auteur (2024).

2 Interview met auteur (2024).

Onderhandelingen die nu spelen over betalingen via het intellectuele-eigendomsrecht zijn nauw verbonden met die donaties, omdat techbedrijven mede aan media doneerden om zulke wettelijke betalingen te voorkomen. Die wetgeving kwam er in 2020 toch, met als doel de positie van media tegenover techbedrijven structureel te verbeteren. Daarmee rijst de vraag of deze nieuwe wetgeving de journalistiek iets heeft opgeleverd, of zal opleveren.

Google doneerde tussen 2015 en 2022 ongeveer 5,9 miljoen euro aan media in Nederland. Meta doneerde ook, maar op veel kleinere schaal, en wekte meer wantrouwen op bij de journalistiek. Google zette vanaf 2015 grootschalige donatieprogramma's op om Europese en daarna Nederlandse journalistieke bedrijven te financieren. Veruit het grootste deel daarvan ging via het Digital News Innovation Fund (DNIF), dat liep van 2015 tot 2019. Van het DNIF kregen 31 Nederlandse media-organisaties in totaal ongeveer 5,5 miljoen euro. Daarnaast hebben in 2020 70 lokale media in Nederland een donatie ontvangen van Google voor steun tijdens de coronacrisis, in totaal goed voor zo'n 380.000 euro. Daarmee was Google een van de grootste donateurs aan de Nederlandse en Europese journalistiek, uniek voor een multinationaal bedrijf.

2 Techdonaties aan media

Na de komst van het internet worstelde de journalistiek zich een nieuw tijdperk door met veel minder geld. De twee grootste inkomstenbronnen van de commerciële journalistiek, abonnementen en advertenties, namen vanaf de eeuwwisseling flink af in omvang. De omzet van de Nederlandse dagbladsector daalde mede daardoor ruim een kwart tussen 2003 en 2013.³ Journalisten verloren hun baan, redacties ‘reorganiseerden’, weekbladen werden maandbladen of verdwenen. Het was crisis.

Ondertussen braken de gouden tijden voor de techbedrijven juist aan – voornamelijk door inkomsten uit digitale advertenties. Googles omzet vermenigvuldigde zich ongeveer veertig keer tussen 2003 en 2013 en in het decennium daarop nog eens ruim vijf keer.⁴ Bij Facebook explodeerde de omzet ruim vierhonderd keer tussen 2005 en 2015.⁵

In diezelfde tijd raakten de media ook steeds verder afhankelijk van de techbedrijven voor de distributie van hun werk. Nieuws verplaatste zich naar het digitale domein – een groot deel van het publiek valt nog steeds alleen te bereiken via de platforms, waarbij de zoekmachine van Google, en Facebook en Instagram van Meta de belangrijkste zijn.

In de ogen van een aantal grote Europese uitgeverijen hadden de techbedrijven hun advertentie-inkomsten ‘gestolen’. Vanaf 2009 lobbyden de grote Franse en Duitse mediabedrijven om gedeerde inkomsten te vergoeden via nieuwe regelgeving in het intellectuele-eigendomsrecht. Google en Facebook waren volgens de Franse uitgeverij de ‘grote winnaars’ die journalistieke artikelen gratis exploiteerden en daarmee winst maakten.⁶

3 Eigen berekening, niet gecorrigeerd voor inflatie. De omzet van de dagbladpers was in 2003 1,8 miljard euro. In 2013 was 1,3 miljard euro. Dat is een daling van 28 procent. NDP 2003, 2013.

4 Eigen berekening, niet gecorrigeerd voor inflatie. Googles wereldwijde omzet was in 2003 nog 1,5 miljard dollar, vermenigvuldigde zich in de tien jaar daarop ongeveer veertig keer tot bijna 60 miljard dollar en steeg in het decennium daarna nog ruim vijf keer tot 307 miljard dollar. Google 2004, 2013; Alphabet 2023.

5 Eigen berekening, niet gecorrigeerd voor inflatie. De omzet van Facebook was 9 miljoen dollar in 2005, een jaar na de oprichting; een decennium later was dat ruim vierhonderd keer zo hoog met 3,7 miljard dollar. Tussen 2015 en 2023 vermenigvuldigde de omzet nog eens 36 keer tot 134 miljard. Techcrunch 2012; Facebook 2012; Meta 2024a.

6 Girardeau 2009.

De lobby van de uitgevers was succesvol. De Duitse bondskanselier Angela Merkel kondigde in 2011 aan te werken aan vernieuwing van het intellectuele eigendom, zowel in Duitsland als in de Europese Unie.⁷ Zij vond het ‘probleematisch’ dat nieuwsaggregaten zoals Google News artikelen van nieuwssites verzamelden en toonden met koppen, afbeeldingen en een kort stukje tekst, zonder ze daarvoor te compenseren. Door de snelle digitalisering stond de democratische functie van de pers onder druk, zag Merkel. Ook in Frankrijk kondigde president François Hollande in 2012 aan dat nieuwe regels rond intellectueel eigendom de techbedrijven zouden dwingen de uitgeverijen te betalen.⁸

Wake-upcall

Op zulke regelgeving zat Google niet te wachten. Zo’n ‘linkbelasting’ zou volgens het bedrijf niet alleen het eigen bestaan bedreigen, maar ook het vrije internet, dat gebouwd was op links naar andere websites zonder daarvoor te hoeven betalen.⁹

Die druk vanuit de uitgevers en politiek was een ‘wake-upcall’ voor Google, zegt Madhav Chinnappa. Hij ging in 2010 aan de slag bij de nieuwsdivisie van Google, na een loopbaan bij het internationale persbureau Associated Press (AP) en de British Broadcasting Corporation (BBC). Chinnappa leidde de Europese donatieprogramma’s van Google, ging in 2023 bij het bedrijf weg en spreekt daarom niet namens het bedrijf, maar vanuit zijn eigen ervaring. Volgens hem was er een diep wederzijds onbegrip tussen het techbedrijf en de uitgeverijen. Google had het idee dat het “allerlei goede dingen deed”, onder meer door online verkeer naar de nieuwswebsites te leiden. Een ‘belasting’ daarop stuitte op groot onbegrip. “Bij Google werd dat opgevat als het taxibedrijf dat een restaurant moet betalen om gasten er naartoe te rijden”, zegt hij.

Om een beter onderling begrip te kweken en de regulering te voorkomen, sloot Google een deal met de Franse uitgevers. Tijdens een persconferentie in 2013 kondigden Hollande en Google-CEO Eric Schmidt aan dat het bedrijf het Digital Publishing Innovation Fund lanceerde, waarmee het 60 miljoen euro zou doneren aan de Franse journalistiek voor digitale transformatie en innovatie.^{10,11} En het zou de samenwerking met de Franse uitgeverijen versterken om hun online omzet via Google-advertenties te verhogen.

7 Bundesregierung 2011.

8 Pfanner 2012.

9 Pfanner 2012.

10 Fanta & Dachwitz 2020.

11 Google 2013.

Google liet graag zien hoe het met dit “historische akkoord digitale innovatie kan stimuleren waar hun nieuwe samenwerkingspartners, consumenten en het bredere web van kunnen profiteren”. En dus, zei Hollande, waren nieuwe regels voor betalingen via het intellectuele eigendom niet nodig.¹²

De regelgeving in Frankrijk was succesvol voorkomen, maar Europese uitgevers bleven pleiten voor vernieuwing van het intellectuele-eigendomsrecht. In wat lobbyonderzoeksgroep Corporate Europe Observatory beschreef als een “intense” en “agressieve” lobbystrijd tussen de uitgevers en tech-bedrijven, hadden de uitgevers tussen 2014 en 2018 een betere toegang tot de Europese Commissie.¹³

Digital News Innovation Fund

Google rolde als antwoord het Franse initiatief over de rest van Europa uit via het Digital News Initiative (DNI) in april 2015.¹⁴ Een paar maanden later lanceerde het techbedrijf het Digital News Innovation Fund (DNIF): met 150 miljoen euro ging het de journalistiek steunen in Europa.¹⁵

Het DNIF was “op zoek naar projecten die blijk geven van een nieuwe benadering van digitale journalistiek”. Die projecten konden gaan om nieuwe verdienmodellen of om de manier waarop mensen nieuws consumeren, en mochten “zo experimenteel zijn als maar kan”, zolang er heldere doelstellingen en “een sterk digitaal gehalte” waren. Gebruik maken van Google-producten was geen vereiste.

Zo doneerde Google tussen 2015 en 2019 5,5 miljoen euro aan 31 Nederlandse mediaorganisaties via het DNI en DNIF.¹⁶ In alle soorten en maten kregen media geld: grote kranten zoals het Financieele Dagblad, NRC en de Volkskrant, individuele freelance journalisten, lokale nieuwe media zoals De Utrechtse Internet Courant (DUIC), persbureau ANP, digitale platforms als nu.nl en Follow The Money, podcastmakers Dag en Nacht Media, commerciële en publieke omroepen als BNR, RTL en de VPRO, stichtingen als Free Press Unlimited en Open State Foundation, en het media-archief Beeld & Geluid.

Van de 5,5 miljoen euro is ongeveer 4,3 miljoen euro te traceren. Een deel is in de pers gepubliceerd, daarnaast kondigde Google de donaties regelmatig aan

12 Elysee 2013.

13 Corporate Europe Observatory 2018.

14 Google 2015a.

15 Google 2015b.

16 Google 2020.

met informatie over de hoogte van het bedrag en het doel van de beurs. Doordat die transparantie niet consistent was, is de precieze besteding voor een deel onduidelijk.

In grote lijnen is wel te zien waar het geld voornamelijk heen ging: grote media-bedrijven. Die conclusie trekken ook Alexander Fanta en Ingo Dachwitz in hun omvangrijke onderzoek naar de donaties van het techbedrijf in Duitsland.¹⁷ De financiering in heel Europa ging voornamelijk naar grote bedrijven in West-Europese landen en minder naar kleine, innovatieve startups.

Overzicht van donaties

In tabel 1 staat een overzicht van verschillende donatieprogramma's van Google en Meta. Initiatieven waar naar bekend geen Nederlandse media bij betrokken waren, zijn niet opgenomen. Mogelijk zijn er meer programma's geweest, die hier niet zijn opgenomen. Vanwege een gebrek aan transparantie is niet altijd duidelijk welke media aan welke programma's meededen en hoeveel geld er mee gemoeid was.

Tabel 1 Overzicht donatieprogramma's van Google en Meta

Naam constructie	Periode	Bedrag	Aantal betrokken Nederlandse media
Google – Digital News Initiative en Digital News Innovation Fund	2015 - 2019	5,5 miljoen euro	31
Google News Initiative – Journalism Emergency Relief Fund	2020	380.000 euro	70
Google News Initiative Innovation Challenge for Europe	2022	Onbekend	2
Google News Initiative Student Fellowship	2019 - 2023	Ongeveer 5.000 euro per jaar	1
Meta European Journalism COVID-19 Support Fund	2020	Minimaal 35.000 euro	3
Meta News Accelerator Program	2021	Onbekend	3
Google News Initiative Labs	2021	Onbekend	Minimaal 1

Charmeoffensief

De Nederlandse uitgevers en deelnemers zagen de lancering van het DNIF-programma duidelijk als een PR-campagne, blijkt uit een artikel in het journalistieke vakblad Villamedia uit 2015.¹⁸ “We snappen dat het ingewikkeld ligt”, zei Han-Menno Depeweg, destijds uitgever digitaal bij NRC. “Natuurlijk heeft Google ook een andere motivatie. Er speelt nu eenmaal iets in Brussel. Wij zijn ook niet dom. Maar dat is geen reden om hier niet aan mee te doen. Het gaat ons ook niet om het geld, het gaat om hoe we kwaliteitsjournalistiek beter bij de gebruikers van Google kunnen krijgen. Hoe we beter in de behoefte van het publiek kunnen voorzien. We zijn sceptisch en enthousiast tegelijk.”

Eric Smit, toenmalig hoofdredacteur van Follow the Money, keek er op een soortgelijke manier naar. “Onder sommige uitgevers heerst het sentiment dat Google ‘hun’ advertenties heeft afgenomen”, zei hij tegen het journalistieke vakblad.¹⁹ “Natuurlijk is dit ook een vorm van PR richting Europa. Maar de journalistiek moet zichzelf opnieuw uitvinden en een helpend handje is daarbij best welkom. Google neemt duidelijk afstand. Ik denk dat het geen kwaad kan hier aan mee te doen.”

“We zijn blij met alle steun voor journalistiek”, zei nvj-dagbladsecretaris Ellen Bonke tegen NRC.²⁰ “Maar dit is een charmeoffensief. Dat blijkt wel als je de omzet van deze bedrijven in Nederland afzet tegenover wat ze aan media doneren; een peulenschil. Uitgevers moeten zich realiseren dat ze aan dat charmeoffensief meewerken als ze de donaties aannemen.”

“Het was volstrekt helder dat Google dit deed om positief over te komen bij de media”, zegt Bart Brouwers, mediaondernemer en hoogleraar mediastudies aan de Rijksuniversiteit Groningen.²¹ Hij was lid van de raad van het DNIF die aanvragen beoordeelde en donaties toekende.²² Brouwers plaatst het donatieprogramma van Google als antwoord op de ‘krokodillentranen’ van de media die hun inkomsten zagen verdwijnen terwijl de omzetten van de techbedrijven explodeerden. Dat speelde voor hem geen rol in zijn beslissing om mee te werken, mede omdat hij de klacht vanuit de media ‘niet terecht’ vond: media hadden in zijn ogen zitten slapen terwijl hun verdienmodel instortte.

18 Van Ringelestijn 2015.

19 Van Ringelestijn 2015.

20 Kist 2019.

21 Interview met auteur (2024).

22 Google 2020b.

Lobby

Google gebruikte het fonds als argument tegen regulering in gesprekken met de Europese Commissie, blijkt uit documenten die door Fanta en Dachwitz met een beroep op Europese regulering over publieke toegang tot informatie zijn vrijgekomen.²³ Het techbedrijf voerde de ‘samenwerkingen’ met nieuwsuitgevers bijvoorbeeld aan als argument tegen strengere wetgeving over de verspreiding van desinformatie. Dat blijkt uit de vrijgegeven notulen van een gesprek in 2018 met Eurocommissaris Mariya Gabriel (Digitale Economie en Samenleving).²⁴ Het bedrijf wilde meewerken aan de bestrijding van desinformatie, maar verzette zich tegen verplichtingen. Het waarschuwde de Eurocommissaris dat uitgevers de discussie over desinformatie zouden gebruiken in de strijd rond intellectueel eigendom.

Het techbedrijf bleef zich verder verzetten tegen de voorgenomen wetgeving waardoor het zou moeten betalen voor het verspreiden van journalistiek, en dreigde te stoppen met Google News.²⁵ Maar in die strijd stond het niet alleen. Ook academici toonden zich kritisch. De Europese Copyright Society, een groep academici, schreef in een opinie in 2016: de voorstellen zouden de vrije informatieverspreiding kunnen schaden omdat bedrijven als Google de nieuwsdistributie zouden inperken als ze gedwongen werden te betalen.²⁶ Een groep van 169 wetenschappers stuurde in 2018 een kritische brief naar Europarlementariërs waarin ze schreven dat de academische gemeenschap het voorstel ‘virtueel unaniem’ veroordeelde vanwege alle negatieve effecten die het zou hebben.²⁷

Google had ook contact met aan het DNI deelnemende media over haar lobby rond het persuitgeversrecht, blijkt uit een artikel uit 2018 van de Financial Times (zelf ook ontvanger van Google-fondsen).²⁸ Chinnappa stuurde dat jaar een mail naar de ‘working group’ van het DNI, waartoe ook NRC behoorde, over de ‘linkbelasting’ die de Europese Commissie voorstelde. “Als je een sterke mening hierover hebt, overweeg dan alsjeblieft om Europarlementariërs te contacteren”, schreef Chinnappa.²⁹ “De timing is urgent.” NRC is daar niet op ingegaan, zegt een betrokkene.

23 Fragdenstaat 2019.

24 Europese Commissie 2018.

25 Waterson 2018.

26 European Copyright Society 2016.

27 Academics against Press Publishers’ Right 2018.

28 Garrahan 2018.

29 Chinnappa 2018.

Chinnappa zette verschillende argumenten tegen de nieuwe wet uiteen, ook verwijzend naar de uitingen van wetenschappers. “Er zijn geen winnaars, maar kleine, lokale media zullen het hardst geraakt worden. Het voorstel is slecht voor het hele nieuwsecosysteem.” De Google-strategie waarschuwde dat de wet de vrije verspreiding van informatie zou beperken en journalisten zou schaden.

De mail moet niet gezien worden als een ‘proactieve poging’ om media voor Google te laten lobbyen, zegt Chinnappa nu, hoewel de Financial Times het wel zo duidde. In de mail staat ook dat met de werkgroep was afgesproken dat hij meer informatie zou geven over het onderwerp. “Ik beantwoordde vragen uit de werkgroep over Googles perspectief met publieke informatie, zoals blogs over waarom we het oneens waren met de linkbelasting en feitelijke informatie over de timing.”

Google lobbyde rond die tijd niet alleen tegen de uitbreiding van het intellectuele eigendom, maar ook tegen Europese regulering die de rechten van gebruikers moest beschermen en de marktmacht van de techplatforms moest beteugelen. Het bedrijf financierde denktanks en tech-NGO’s met als doel “anderen helpen onze boodschap te echoën” en het politieke narratief van strenge techregulering te ‘resetten’, bleek uit een gelekte interne presentatie van de lobbystrategie.³⁰

Toch moet het fonds absoluut niet als PR of lobby gezien worden, zegt Chinnappa.³¹ Volgens hem kwam het DNIF voort uit de analyse dat het internet het verdienmodel van de journalistiek volledig omgegooid had, en dat het techbedrijf samen met de uitgevers naar oplossingen daarvoor wilde zoeken.

Google zegt in een reactie dat het al meer dan twintig jaar samenwerkt met media wereldwijd “om een duurzaam, onafhankelijk en divers nieuwsecosysteem te stimuleren”.³² Dat gebeurde volgens het techplatform allang voor het persuitgeversrecht voor het eerst werd besproken. De meeste projecten van het DNIF richtten zich volgens het bedrijf op “één van de urgentste problemen die door nieuwsorganisaties zelf werden geïdentificeerd: het diversificeren van inkomstenstromen”.

“Als het alleen PR was geweest, dan hadden we gewoon een aantal cheques kunnen uitschrijven en verder kunnen gaan”, zegt Chinnappa. “Maar dat was

30 Corporate Europe Observatory 2020.

31 Interview met auteur (2024).

32 Email aan auteur (2024).

het niet. We hebben met een heleboel uitgevers gesproken, die zeiden: je kunt ons helpen met productontwikkeling, training, research en innovatie. En dat is wat er gebeurd is. De regulering was een van de redenen dat het innovatiefonds gecreëerd werd. Maar het was echt bedoeld om de onderliggende problemen van het verdienmodel van de media helpen op te lossen.”

Google News Initiative

Het DNIF zag de laatste ronde van toekenningen in het voorjaar van 2019.³³ Daarna is het programma opgegaan in het bredere en mondiale Google News Initiative, waarmee het bedrijf naar eigen zeggen 550 miljoen dollar heeft geïnvesteerd in mediaorganisaties wereldwijd.³⁴

Google heeft niet duidelijk bekendgemaakt waarom het DNIF is stopgezet, hoewel opvallend is dat het samenvalt met de adoptie van het nieuwe auteursrecht. Het bedrijf zegt desalniettemin dat die twee zaken niet met elkaar te maken hebben.³⁵ Het is na 2019 wel op kleinere schaal doorgegaan met het financieren van Europese media via andere programma's in het Google News Initiative.

In 2020 blikte Google terug op het DNIF in een 'impact report'. Ook daarin staat het verdienmodel van de media centraal. Het eigen economische succes is de enige wezenlijke waarborg voor de onafhankelijkheid van de nieuwsmedia, schreef Veit Valentin Dengler, directeur van het Duitse uitgeefbedrijf Bauer Media en voorzitter van de DNIF-raad, in de introductie van het rapport.³⁶ “Niet overheidssubsidies, of giften van rijke donoren: je weet nooit wanneer het ophoudt.” Google had volgens hem geholpen met de 'kickstart' van de broodnodige innovatie van het verdienmodel van de media – en het fonds had de netwerken tussen tech en media 'gestimuleerd'. Nu was het de beurt aan mediabedrijven om verder te werken aan een duurzaam financieel model. “Veel succes”, schreef hij.

Deelnemers DNIF

Verschillende Nederlandse media deden mee aan het Digital News Innovation Fund, waaronder de Volkskrant, NRC, Follow The Money en ANP, alsmede hoogleraar Bart Brouwers. Op de inhoud van die deelname en de beweegredenen om mee te doen met het fonds wordt hieronder dieper ingegaan. Daarnaast legt de uitgever van De Groene Amsterdammer uit waarom het weekblad niet mee wilde doen.

33 Google 2019.

34 Google 2024a.

35 Email aan auteur (2024).

36 Google 2020a.

Deze voorbeelden zijn bedoeld als casuïstiek om de inhoud van de projecten en de beweegredenen achter de donaties uit te werken, en niet als totaalbeeld van het donatieprogramma in Nederland. Een volledig overzicht van donaties is te vinden in bijlage 1.

Bart Brouwers, mediaondernemer en hoogleraar Mediastudies aan de Rijksuniversiteit Groningen, was lid van de ‘council’ van het DNIF. Die raad beoordeelde aanvragen en had gedurende de looptijd van het fonds een wisselende samenstelling. In 2019 had de raad elf leden, waaronder Chinnappa, twee andere Googled medewerkers, uitgevers en wetenschappers. Brouwers deed het werk voor de raad onbezoldigd, zegt hij, hoewel hij daar achteraf ontevreden over was vanwege de grote tijdsinvestering.³⁷

“Ik ben gevraagd en voelde me direct aangetrokken”, zegt Brouwers.³⁸

“Ik zag het belang van Google en ook het risico dat ik als een verlengstuk van Googles commerciële activiteiten zou worden gezien. Daar was ik me terdege bewust van. Aan de andere kant kon ik op de eerste rij zitten bij innovatieve ontwikkelingen, voor mij persoonlijk zeer interessant. En iets wat ik in mijn werk altijd heb willen stimuleren. Media blinken niet uit in innovatie en hebben tijdens de opkomst van het internet echt achter de feiten aangehobbeld. Vanuit die gedachte vond ik het prima om met onorthodoxe manieren te proberen er beweging in te krijgen. Die kant vond ik zwaarder wegen dan de belangen van Google.”

De Volkskrant kreeg in 2018 500.000 euro voor het ontwikkelen van De Gids.³⁹ Dat ‘slimme aanraadplatform’ moest het archief van de krant koppelen aan de behoeften van de lezer op een gepersonaliseerde pagina. “Het zal de lezer gidsen en de lezer zal de uitgever gidsen terwijl ze leren wat belangrijk is.”⁴⁰

In een interviewartikel met chef Corinne van Duin werd De Gids als volgt geïntroduceerd⁴¹: “Poetsen als een pro, de handleiding voor een stiefgezin, reizen zonder handbagage: het is een kleine greep uit de vele verhalen op de nieuwe sectie van de Volkskrant-site: de Gids. De Gids is ook de afzender van de Oktober Opruim Challenge, vol tips en uitdagingen voor een opgeruimd en overzichtelijk leven.” Van Duin: “Behalve leverancier van betrouwbaar nieuws,

37 Email aan auteur (2024).

38 Interview met auteur (2024).

39 Rogmans 2018.

40 Google geen datum.

41 Spijkstra 2018.

is de krant ook een betrouwbare bron voor grote en kleine levensvragen.” In het interview staat niet vermeld dat De Gids door Google werd gefinancierd.

De Gids is inmiddels omgedoopt tot *De Volkskrant Beter Leven Gids* en bestaat nog altijd.⁴² “Gezonder leven, slimmer bewegen en beter slapen: dat willen we (bijna) allemaal. De Volkskrant gidst u door de wereld van gezondheidsclaims, afvallen, sportmythes en fitboys”, valt nu te lezen op de website.

Het Google-geld is volgens hoofdredacteur Pieter Klok besteed aan een developer en een datawetenschapper om het archief beter doorzoekbaar te maken.⁴³ Dat kwam voort uit “verlangen om sneller digitaal te kunnen innoveren”, zegt hij. “We konden het bovendien zelfstandig besteden. Dat is allemaal contractueel vastgelegd. Google verdient veel geld aan onze content, dus het is redelijk dat het bedrijf iets terugbetaalt, was de redenering.”

Op de redactie is een principiële gesprek gevoerd over het aannemen van het geld, zegt Klok. “We zijn nagegaan of we ons werk in onafhankelijkheid konden doen. Dat kon. Google heeft nooit voorwaarden gesteld. Het is voor ons vooral van belang of wij ons werk onafhankelijk kunnen doen. Een krant haalt zijn geld ook voor een deel bij adverteerders. Die hebben ook een belang, maar zolang dat niet strijdig is met ons belang om onafhankelijke journalistiek te bedrijven, zien we geen bezwaar.” Hij heeft “op geen enkele manier” gezien dat het bedrijf invloed probeerde uit te oefenen.

Naast financiering voor de ontwikkeling van De Gids heeft de Volkskrant in een onbekend jaar ook 75.000 euro van Google ontvangen voor de ontwikkeling van audio.⁴⁴ Een nieuw donatieprogramma is niet aan de orde, maar Klok ziet niet snel een herhaling voor zich. “Ik denk niet dat we het nog eens zouden doen”, zegt hij. “Het leidt al snel tot misverstanden en een verkeerde indruk.”

DPG Media, het uitgeefbedrijf achter de Volkskrant, laat in een reactie weten dat de DNI-donatie “op eigen initiatief van de hoofdredactie” was.⁴⁵ “DPG Media zelf neemt geen donaties van commerciële bedrijven aan en heeft dat in het verleden ook niet gedaan. Wij waren en zijn daar geen voorstander van. We hebben overigens ook destijds aan de hoofdredactie laten weten dat we geen fan van dit soort financieringen zijn.” Klok zegt daarop dat het hem “niet bekend” is dat DPG geen voorstander was, omdat hij toen nog adjunct-hoofdredacteur was.

42 De Volkskrant 2024.

43 Email aan auteur (2024).

44 Email aan auteur (2024).

45 Email aan auteur (2024).

Het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP) ontving 700.000 euro voor twee projecten. Het eerste project ter waarde van 300.000 euro in 2016-2017 ging “over het ontwikkelen van technologie om nieuws voor kinderen toegankelijk te maken, ANP heeft er inmiddels geen bemoeienis meer mee”, zegt ANP-directeur Martijn Bennis.⁴⁶ Het tweede project ter waarde van 400.000 euro was om met algoritmen te traceren waar ANP-berichten belanden en hoe afnemers de content gebruikten.⁴⁷ “Dat heeft een tijd lang goed gewerkt maar de laatste tijd krijgen wij geen structurele toegang meer tot de publicaties van onze afnemers”, zegt Bennis. Volgens hem hebben twee andere partijen 80 à 90 procent van de fondsen gekregen om de projecten uit te voeren.

“Google DNI was een acceptabele financier omdat er geen belemmerende voorwaarden golden of onacceptabele tegenprestaties werden gevraagd”, zegt Bennis.⁴⁸ “Google DNI was bedoeld voor innovatieve projecten en met name de ontwikkeling van technologie. Het ging niet over redactionele inhoud, de onafhankelijkheid van het ANP kwam op geen enkele manier in het geding. Er waren (in ieder geval bij dat tweede project, bij het eerste was ik niet betrokken) geen doorslaggevende principiële bezwaren. Dat Google deze middelen beschikbaar maakte en daar ongetwijfeld een PR-motief voor had, was voor ons geen grote belemmering, want er waren geen eisen rondom procedures of claims in de toekomst. Wat meespeelde was het feit dat heel veel mediabedrijven gretig gebruikmaakten van dit fonds, waarmee het breed gedragen werd in de sector.”

“Hoewel het niet vaak gebeurt dat een bedrijf middelen beschikbaar maakt zonder expliciete tegenprestatie, zullen wij daar over het algemeen zeer terughoudend tot afwijzend mee omgaan”, vervolgt Bennis. “Zowel de afzender, het (vermoedelijke) onderliggende motief als de gestelde voorwaarden zijn bepalend bij de vraag of we er op in zullen gaan. Voor het aantasten van onze onafhankelijkheid is in ieder geval nooit ruimte. Het is goed mogelijk dat er op zichzelf geen principiële problemen zijn maar dat we toch de schijn willen vermijden. Bij Google DNI vonden we dat ook ‘de schijn’ niet aan de orde was omdat de projecten expliciet technologisch van aard waren, niet aangrepen op de activiteiten van de redactie, er geen onacceptabele voorwaarden werden gesteld en omdat dit fonds breed werd geaccepteerd door mediabedrijven.”

NRC Media ontving in 2016 29.950 euro voor het ontwikkelen van het online platform Mindshakes en in een onbekend jaar 43.000 euro voor het bouwen

46 Email aan auteur (2024).

47 Google 2019.

48 Email aan auteur (2024).

van een podcaststudio voor NRC.⁴⁹ “Opmerkelijk”, schreef Sjoerd de Jong, destijds ombudsman van NRC, “in een land waar media zulke sponsoring door de overheid vaak taboe vinden.”⁵⁰

Bij de hoofdredactie van NRC was er geen bezwaar tegen de donatie, omdat de grens lag bij bemoeienis met de journalistieke inhoud, waar “absoluut geen sprake” van was, zei toenmalig adjunct-hoofdredacteur Harrison van der Vliet in de eigen krant.⁵¹ Opvallend is dat NRC voor zover te zien als enige deelnemer verslag deed van het fonds en de eigen deelname. “De donatie voor de studio was eenmalig, dus er bestaat geen afhankelijkheidsrelatie met Google”, zei Van der Vliet. “Er worden ook geen mensen van betaald en er gaat geen Google-geld naar journalistieke activiteiten. Als er iets van wederkerigheid in had gezeten, dat Google zich bijvoorbeeld met onze keuze zou bemoeien, hadden we het niet gedaan.”

Mediahuis, sinds 2015 de eigenaar van NRC, wil niet inhoudelijk ingaan op vragen over de bedragen. Het bedrijf zegt dat het om “gezamenlijke investeringen in innovaties die voor beide partijen waardevol zijn” en bestrijdt dat het om donaties gaat.⁵² Het bedrijf laat in de reactie ook weten samen te werken met Microsoft rond de ontwikkeling van spraaktechnologie, maar geeft daarover eveneens geen details.

Follow the Money (FTM) ontving 50.000 euro in 2016 voor de ontwikkeling van ‘gamification’ en publieksparticipatie op het onderzoeksjournalistieke platform.⁵³ “De journalistiek was in die tijd bezig zichzelf opnieuw uit te vinden”, zegt hoofdredacteur Van der Wal. “Ook voor FTM was het een moeizame en kostbare zoektocht. De financiële hulp die DNI bood konden we daarbij goed gebruiken.”

“Google liet blijken zich bewust te zijn van de kaalslag die in journalistieke media plaatsvond en de rol die het bedrijf daarin speelde”, zegt Van der Wal. “De financiële bijdragen vanuit het DNI hielpen die journalistieke media om daarop zelf een antwoord te geven. Destijds had Follow the Money niet de financiële middelen om zich technische structuurprojecten te kunnen veroorloven.”

49 Kist 2019.

50 De Jong 2019.

51 Kist 2019.

52 Email aan auteur (2024).

53 Email aan auteur (2024).

“De bijdrage van DNI maakte het mogelijk om te experimenteren met onder meer publieksparticipatie”, zegt de FTM-hoofdredacteur. “We realiseerden ons dat het DNI niet los kon worden gezien van de bredere PR-strategie van zijn oprichter. Maar de conclusie was dat we mee zouden doen met de aanvraag. Naar ons idee was het ook niet een kwestie van ‘geld aannemen van Google’. Het DNI werd weliswaar gefinancierd door Google, maar organisatorisch stond het er los van. De governance zat dusdanig in elkaar dat het risico dat er bemoeienis zou plaatsvinden met inhoudelijk zaken in onze ogen verwaarloosbaar was.”

Van der Wal zegt dat er geen enkele invloed was vanuit Google. “Noch technisch, noch inhoudelijk.” Inmiddels zou FTM niet meer meedoen aan dergelijke projecten. De organisatorische loskoppeling van het bedrijf die Van der Wal bij het DNIF zag, ziet hij minder duidelijk bij het Google News Initiative. “Intussen zijn er betere alternatieven voor structuurfinancieringen gekomen.” Hij doelt daarbij op de regeling onderzoeksjournalistiek van het door de overheid gesubsidieerde Stimuleringsfonds voor de Journalistiek en door particuliere donateurs gefinancierde Stichting Muckracker. Daarnaast heeft Follow the Money sterk ingezet op inkomsten uit abonnees, in 2023 kwam ruim 70 procent van de omzet van betalende leden, waarmee het journalistieke bedrijf zijn structuur kon versterken.⁵⁴

De Groene Amsterdammer was op de hoogte van het bestaan van het Digital News Innovation Fund, maar wilde daar niet aan meedoen. Dat was om twee redenen, legt uitgever Pieter Elshout uit: omdat de voorwaarden van het programma te specifiek waren en omdat het weekblad niet wilde meewerken aan een PR-campagne van Google.⁵⁵

“Een belangrijk onderdeel bij afweging van een subsidie of donatie is of het om algemeen en vrij besteedbare financiering gaat”, zegt Elshout. “Dat was niet zo, je moest voor een specifiek project geld aanvragen. Daar hadden wij op dat moment geen behoefte aan, omdat je dan niet zelf kan beslissen waar je het geld aan uitgeeft.”

“Bij sommige partijen kunnen we dat accepteren”, zegt Elshout. “Maar dan moet het wel ons eigen idee zijn en moeten we het eens zijn met het algemene doel achter het programma, zoals Stichting Democratie en Media en het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek.”

54 Van der Wal & Sanders 2024.

55 Interview met auteur (2024).

“Bij het Digital News Innovation Fund was het voor ons duidelijk dat Google die fondsen alleen maar beschikbaar stelt voor PR en lobby”, zegt Elshout. “Je werkt dan niet alleen mee aan een lobbycampagne, maar ook nog eens een die specifiek ingaat tegen onze belangen als media. Google werd rijk van de journalistiek, maar dit was op geen enkele manier een goede compensatie daarvoor.”

De Groene meldde zich wel aan voor het Google News Initiative Subscriptions Academy Nordics in 2023, zegt Elshout, hoewel het daar niet voor geselecteerd is. Het programma richtte zich in samenwerking met de FT Strategies (de mediaconsultancy van de Britse zakenkrant de Financial Times) op het verduurzamen van het verdienmodel via abonnees.⁵⁶ “Dus het is niet dat we principieel niets met Google te maken willen hebben”, zegt Elshout. “Dit programma leek ons inhoudelijk wel interessant, zeker in samenwerking met de Financial Times.”

Andere donatieprogramma's

Naast het Digital News Innovation Fund hebben Google en Facebook ook via andere programma's geïnvesteerd in Nederlandse media. Aan de hand van de beschikbare informatie zijn die hieronder uitgewerkt. Programma's waar geen Nederlandse deelnemers waren, zijn niet opgenomen.

De bedragen van de programma's zijn bekend bij het GNI Student Fellowship en de twee coronafondsen van Google en Facebook, het GNI Journalism Emergency Relief Fund en het Meta European Journalism COVID-19 Support Fund. Bij de GNI Innovation Challenge, GNI Labs en de Meta Accelerator zijn er geen bedragen bekend, maar waarschijnlijk zijn die veel kleiner dan in het Digital News Innovation Fund.

GNI Journalism Emergency Relief Fund

Het Journalism Emergency Relief Fund heeft aan 70 kleine, lokale media-organisaties in Nederland een donatie gedaan.⁵⁷ Google zegt in een reactie dat het in totaal ging om 435.000 dollar, omgerekend ongeveer 380.000 euro.⁵⁸

De onafhankelijkheid heeft niet ter discussie gestaan, zeiden deelnemende lokale media tegen het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek.⁵⁹ “Het is alleen maar goed”, zei Hedser Kok van de Leeuwarder lokale omroep LEO Middelsé.

56 FT Strategies & Google News Initiative 2023.

57 Papaevangelou 2022.

58 ECB 2020. De gemiddelde wisselkoers dollar-euro was 0,8755 in 2020.

59 Beekmans 2020.

“Zolang je de inhoud van het nieuws onafhankelijk mag bepalen, is er niets aan de hand. Google heeft geen inhoudelijke eisen gesteld toen we steun ontvingen, dus alles is prima.” Door het coronavirus was er ook de noodzaak voor nieuwe journalistieke vormen. “We hebben geld gevraagd voor programma’s voor ouderen en om kerkdiensten live uit te zenden. Nu oudere mensen vanwege de risico’s niet zelf naar de dingen toe kunnen, brengen wij de dingen naar hen.”

Oisterwijk Nieuws gebruikte het geld voor extra inzet. “Er was veel behoefte aan nieuws, bijvoorbeeld over de coronamaatregelen en de inzet van vrijwilligers”, zei oprichter Joris van der Pijll. Ook bij hem waren er geen bezwaren rond de onafhankelijkheid. “Google is juist een hele fijne, betrouwbare en neutrale organisatie, omdat het wat verder van ons afstaat”, zei hij. “We hadden hier in Oisterwijk bijvoorbeeld laatst gemeenteraadsverkiezingen, het kan Google niets schelen wat je daarover publiceert.”

GNI Student Fellowship

Het Google News Initiative Student Fellowship werd georganiseerd door het European Journalism Center (EJC), een in Maastricht gevestigde Europese mediaorganisatie. Het EJC deed dit ‘in partnerschap’ met het Google News Initiative.

Via dit fellowship kon een student een periode op de redactie van een Europese krant werken. In 2023 kreeg een fellow minimaal 2.500 euro per maand voor een periode van acht weken, dus ongeveer 5.000 euro.⁶⁰

De Volkskrant deed als enig Nederlands medium mee aan dit programma. Studenten werkten op de dataredactie. De ervaring omschrijft data-redacteur Xander van Uffelen als positief in een artikel van het European Journalism Center.⁶¹

Google News Initiative Innovation Challenge for Europe

In 2022 kondigde Google aan dat het aan 47 media doneerde in de Innovation Challenges for Europe.⁶² Twee Nederlandse media ontvingen een onbekend bedrag.⁶³ BNR Nieuwsradio deed mee voor de ontwikkeling van gepersonaliseerde podcastfeeds. Zamaneh Media ontwikkelde een podcast voor in het buitenland verbannen mediaorganisaties. Inmiddels zijn aanmeldingen gesloten.

60 EJC 2023.

61 Leijte 2022.

62 Blechner 2022.

63 Google 2022.

Google News Initiative Labs

Labs zijn wat Google omschrijft als de “meest selectieve, diepgaande trainingsprogramma’s, die deskundige coaching en technische expertise bieden aan kleine groepen nieuwsorganisaties over de hele wereld”.⁶⁴ Aan het programma hebben 700 mediaorganisaties wereldwijd meegedaan, maar de precieze invulling ervan in Nederland is onduidelijk. Google wil geen cijfers over bedragen of namen van deelnemers delen, “omdat we vinden dat het aan de partners is om te beslissen of ze willen dat hun deelname publieke kennis is of niet”.⁶⁵

Mediahuis heeft meegedaan aan dit programma, waar het heeft geëxperimenteerd met het ‘Article DNA’, blijkt uit een document van Google News Initiative.⁶⁶ De bedoeling daarvan was om met *machine learning* informatie te koppelen aan artikelen om die te kunnen indexeren, met als voornaamste doel een hogere conversie van lezers naar abonnees. Dit is ingezet voor twee Vlaamse titels: De Standaard en het Nieuwsblad. Een andere vorm, die volgens Mediahuis het gebruiksgemak van de lezer als uitgangspunt heeft, wordt in Nederland ingezet bij De Limburger.⁶⁷ Het bedrijf wil verder geen details geven.

Mediahuis wil ook geen openheid geven over hoeveel geld het heeft ontvangen van Google voor de ontwikkeling van Article DNA.⁶⁸ Het zou gaan om “concurrentiegevoelige informatie” die het bedrijf vanwege het “mededingingsrechtelijk aspect niet wensen te delen met derden”. Het is daarmee het enige in dit onderzoek benaderde mediabedrijf dat niet transparant wilde zijn over de bedragen. Google zelf wil ook geen openheid geven: “Het is aan de projecteigenaren of ze publiek willen maken wat ze hebben ontvangen.”⁶⁹

Het mediabedrijf wil benadrukken dat het geen geld zou aannemen van Google, of enige vorm van donaties zou ontvangen. “Het gaat telkens om gezamenlijke investeringen in innovatie en productontwikkeling. Mediahuis heeft ook zelf aanzienlijk geïnvesteerd in deze initiatieven, omdat wij geloven in de toegevoegde waarde ervan voor de nieuwservaring die wij bieden en voor onze lezers.”

64 Google 2024b.

65 Email aan auteur (2024).

66 Google News Initiative 2021.

67 Email aan auteur (2024).

68 Email aan auteur (2024).

69 Email aan auteur (2024).

Meta News Accelerator Program

Google was niet het enige techbedrijf dat media wilde steunen. Meta stelde vanaf 2019 in het Journalism Project 300 miljoen dollar beschikbaar.^{70,71}

Via het Accelerator Program doneerde het bedrijf 8 miljoen dollar aan Europese media.⁷² 125 Europese publicaties en 400 organisaties wereldwijd hebben meegedaan. In 2022 is het programma gestopt.

In 2021 hebben tien mediaorganisaties uit de Benelux meegedaan, schreef Meta zelf in een blog.⁷³ Drie daarvan waren Nederlands: Het Financieele Dagblad, RTV Horizon (de Brabantse streekomroep van Cranendonck en Heeze) en LINDA.

Het is onduidelijk of de deelnemers geld ontvingen of dat ze alleen gratis training kregen. Ook is het onduidelijk of er in 2019 en 2020 Accelerators zijn geweest waar Nederlandse media aan meededen. Er is geen transparant totaaloverzicht van alle deelnemers te vinden.

Follow the Money is benaderd door Meta om mee te doen in het programma, maar heeft daarvoor bedankt. “Dat wilden we principieel niet”, zegt FTM-uitgever Jan-Willem Sanders. “We deden toen net mee met een subsidie van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. En dat zit voor ons veel robuuster in elkaar. Bij Meta had ik het idee: er moet wat geïnnoveerd worden en we stellen daar wat geld voor ter beschikking. Het komt over als een excuus, er zit geen duidelijke ambitie in.”

Meta Third-Party Factchecking

Het verschil tussen de opstelling van Google en Meta is ook opgemerkt door ANP. Meta zocht partners voor haar wereldwijde factcheckingprogramma, waarmee het de verspreiding van desinformatie zei te willen bevechten.⁷⁴

Hoewel ANP-directeur Martijn Bennis geen principiële bezwaren had om mee te doen aan het programma van Google, waren die er wel bij Meta. “Het bleek ons toen echter dat het bijvoorbeeld niet de bedoeling was om uitspraken van politici te factchecken. Met die eis werd onze onafhankelijkheid naar onze mening aangetast. Daar zijn we dus niet aan begonnen.”

70 Meta 2024b.

71 Miller 2023.

72 Meta 2023.

73 Meta 2021.

74 Meta 2022.

Volgens een kaart van Meta ontfermen het Franse persbureau AFP en het Duitse bureau DPA zich over de factchecking in Nederland.⁷⁵

Meta is gevraagd om een reactie op deze bevindingen en de uitingen van Follow the Money en ANP, maar heeft niet gereageerd op vragen.

Meta European Journalism COVID-19 Support Fund

Meta heeft ten slotte in samenwerking met het European Journalism Center in een COVID-fonds een individuele freelance journalist en drie Nederlandse media gesteund: VersBeton (25.000 euro), ZwolleNu (10.000 euro) en RTV Horizon (onbekend bedrag).^{76,77} RTV Horizon gebruikte de fondsen voor de productie van coronanieuws in de vorm van een talkshow, een radioprogramma en redactiewerk. VersBeton gebruikte het geld voor branding- en marketingsstrategieën, het thematisch groeperen van artikelen, een vacatureplatform, een evenementenagenda en een nieuwe medewerker rond de implementatie van een paywall.

75 Meta 2024c.

76 EJC 2020.

77 EJC 2024.

3 Persuivingsrecht

Na het DNIF begon een nieuw hoofdstuk in de financiële verhoudingen. Google verloor de lobbystrijd: in Brussel werd in 2019 een richtlijn over auteursrecht en naburige rechten geadopteerd, met daarin het persuivingsrecht.⁷⁸ Nederland implementeerde de wet in 2020.⁷⁹ De bedoeling was om techbedrijven te dwingen te onderhandelen met uitgevers over betalingen en daarmee de machtspositie van de pers structureel te verbeteren. De onderhandelingen spelen nog en de uitkomst is onbekend – maar de vernieuwing van het intellectuele-eigendomsrecht heeft vanwege onduidelijkheden in de wet vooralsnog weinig tot niets opgeleverd voor de journalistiek. Ook zet de opkomst van grote taalmodellen als Chat GPT en het daarmee veranderende informatiesysteem de onderhandelingen in een nieuw daglicht, waardoor een uitkomst nog verder weg lijkt.

Meta weigert aan de onderhandelingstafel te verschijnen en heeft zich op Facebook, Instagram en Threads ten dele teruggetrokken uit nieuws en journalistiek. In Australië weigert het bedrijf nog te betalen aan media na soortgelijke wetgeving.⁸⁰ In Canada heeft het zich volledig onttrokken van het nieuws – waardoor uitgevers niet alleen inkomsten uit het auteursrecht mislopen, maar ook verkeer naar hun website.⁸¹ Google onderhandelt wel, het bedrijf heeft in enkele Europese landen een deal gesloten, maar in Nederland is drie jaar na implementatie van de wet en anderhalf jaar onderhandelen een akkoord nog niet in zicht.

De machtsverhoudingen corrigeren is dus niet gelukt, stelt auteursrechtexpert en rechtswetenschapper Ula Furgal van de Universiteit van Glasgow.⁸² Volgens Furgal komt dat door de onduidelijke reikwijdte van het recht en door het ontbreken van een helder mechanisme voor onderhandelingen. Door het ontbreken van zo'n mechanisme kan het zijn dat als onderhandelingen niet lukken, een doorbraak bij de rechter of de mededingingsautoriteit geforceerd moet worden.

In de wet staat dat techbedrijven toestemming moeten krijgen van uitgevers voor ze artikelen mogen reproduceren of verspreiden, zodat de uitgevers daarvoor een betaling kunnen eisen. Hyperlinks en 'enkele woorden of heel korte

78 Europees Parlement & Raad van de Europese Unie 2019.

79 Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 2020.

80 Reuters 2024.

81 Bruns 2024.

82 Furgal 2013.

fragmenten' – ook bekend als een 'snippet' – zijn daarvan uitgezonderd. Maar de wet geeft geen definitie van wat een snippet is.

Door die onduidelijkheid moeten de techbedrijven en de uitgevers eerst over de definitie van een snippet onderhandelen. “Dat maakt het natuurlijk erg ingewikkeld”, zegt Erik Roddenhof, CEO van DPG Media.⁸³ “Zonder definities is er weinig munitie om te onderhandelen over betalingen. Dus ik verwacht geen serieuze deal. Maar er moet nu wel een keer een deal komen. Als we dat niet met Google kunnen bepalen, zullen we naar de rechter moeten.”

Tot die tijd geeft DPG Media 'voorlopig toestemming' aan Google om door te gaan met wat het doet. Elk jaar stuurt het bedrijf een 'waiver', een juridisch document waarmee DPG aangeeft af te zien van bepaalde rechten. “Dat helpt ze eraan te herinneren dat ze in overtreding zijn. We weten alleen allebei niet in overtreding van wat.”

Google zegt in een reactie dat het wel voldoet aan de wet, maar dat die een snippet niet definieert.⁸⁴ “Ondanks die onzekerheid hebben we het Extended News Previews-programma (ENP) in het leven geroepen om uitgevers te betalen”, schrijft een woordvoerder. Daarnaast zegt het bedrijf 4.000 media in twintig Europese landen te betalen. In Nederland heeft het ook via ENP betaald aan media, maar het bedrijf wil niet zeggen welke media dat zijn. Verder wil het geen details geven over lopende onderhandelingen over het persuitgeversrecht.

De media hebben zich verenigd in de collectieve beheerorganisatie Stichting Organisatie voor PersuitgeversRecht (OPR). Aangesloten zijn DPG Media, Mediahuis, RTL Nederland, de NPO, en kleinere mediabedrijven als De Groene Amsterdammer, FD Mediagroep en Nedag Uitgevers.⁸⁵ Pim Stouten, directeur van Stichting OPR, wijst een interview over de status van de onderhandelingen af, omdat dat volgens hem 'te gevoelig' ligt.⁸⁶ De NPO wil ook niet reageren op de inhoud van de onderhandelingen. De publieke omroep vindt het te vroeg om vooruit te kijken naar een uitkomst. “Dat zal over een tijd makkelijker zijn”, zegt een woordvoerder. “Maar de toekomst zal het eerst moeten uitwijzen.”⁸⁷

83 Interview met auteur (2024).

84 Email aan auteur (2024).

85 Stichting OPR 2024.

86 Email aan auteur (2024).

87 Email aan auteur (2024).

Voordat de uitgevers zich samenvoegden in Stichting OPR, onderhandelden Mediahuis en DPG Media al met Google, schreef NRC in 2021.⁸⁸ De uitgevers weigerden een deal te sluiten met het techbedrijf over Google News Showcase, een soort nieuwsaggregator die artikelen zonder paywall aan lezers beschikbaar zou stellen. Volgens NRC wilden DPG en Mediahuis geen afstand doen van hun auteursrechten in ruil voor betalingen. Mediahuis zag zo'n nieuwsaggregaat ook de eigen strategie dwarsbomen om nieuwe abonnees te werven.

De definitiekwestie in de onderhandelingen gaat daarom over een breder vraagstuk: hoe kunnen media nog geld verdienen uit advertenties en abonnementen, als de lezer via de techplatforms alle informatie tot zich kan nemen? Een doemscenario waar uitgevers voor vrezen is dat nieuwsconsumenten via een bijvoorbeeld door Chat GPT gegenereerde tekst alle informatie tot zich kunnen nemen die ze willen. Dan is er geen noodzaak meer om naar een nieuwswebsite te gaan of een krantenabonnement af te sluiten. Het is alleen niet duidelijk of het persuitgeversrecht op bedrijven als Open AI van toepassing is of niet.

“Dit is waar onze grootste zorg op dit moment ligt”, zegt Jan-Willem Sanders, uitgever van FTM, dat niet is aangesloten bij stichting OPR.⁸⁹ “Waar komt in het komende half jaar, jaar, het online verkeer vandaan? Als Google verandert van een zoekmachine naar een antwoordmachine, dan gaan we minder bezoekers daarvandaan krijgen. Dat vind ik echt een groot risico. Het hele ecosysteem voor hoe mensen informatie tot zich krijgen, gaat op de schop. Dat vormt een grote bedreiging voor de nieuwsmedia. En het gaat sneller dan we denken.”

Zo'n 'Spotify-model' moet dus voorkomen worden, zegt Groene-uitgever Pieter Elshout, die is aangesloten bij Stichting OPR, maar de inhoud van de onderhandelingen niet kent.⁹⁰ Als de inhoud van de journalistiek dan te lezen is via een techbedrijf dat als tussenpersoon fungeert, zoals je muziek kunt luisteren via Spotify, dan stort het verdienmodel van de media in. “De vergoedingen die daar tegenover staan, zouden altijd te laag zijn om te blijven overleven”, zegt Elshout. “Dus dat moeten we niet willen.”

De wet verplicht daarnaast de techbedrijven niet om transparant te zijn over hoe ze artikelen nu verspreiden en hoeveel geld ze daaraan verdienen. Andersom is de afhankelijkheid die de media hebben van het verkeer via de zoekmachine wel duidelijk: die ligt vaak tussen 20 en 50 procent voor journalistieke websites.

88 Kist 2021.

89 Interview met auteur (2024).

90 Interview met auteur (2024).

Dat brengt een ander deel van het kernconflict naar boven: hoeveel is journalistiek precies waard voor de techbedrijven? Volgens de uitgeverijen verdienen Google en Facebook veel geld aan hun werk en zouden betalingen in de tientallen miljoenen euro's moeten lopen. Google zegt geen cijfers te hebben over hoeveel geld het verdient aan nieuws in Nederland, maar wijst erop dat volgens eigen cijfers minder dan 2 procent van de zoekopdrachten nieuwsgelateerd is – en dat er geen advertenties in Google News staan. “Het is een veel gehoorde, onjuiste aanname dat we geld zouden verdienen aan Google News.”

Mocht er wel een financieel akkoord bereikt worden, dan rijzen bovendien nieuwe vragen. In de wet is niet vastgelegd dat de opbrengsten in journalistiek gestoken moeten worden, dus zouden de bedragen ook naar de aandeelhouders kunnen gaan. Daarnaast zouden de makers van het werk, de journalisten zelf dus, ook een ‘passend aandeel’ moeten krijgen. Maar ook daarvan is niet vastgelegd hoe hoog dat zou moeten zijn. Vanwege al dit soort onduidelijkheden in de wet lijkt een akkoord dat de journalistiek iets substantieels oplevert, ver weg.

4 Conclusie

Google was een van de grootste financiers van Europese en Nederlandse media in de afgelopen tien jaar, hoewel de bedragen in het niet vallen bij de enorme omzetten die het bedrijf boekte. Als achterliggende motivatie zagen deelnemende media een ‘charmeoffensief’, dat het bedrijf inzette om te voorkomen dat een ‘linkbelasting’ het vrije internet zou inperken en Google zou dwingen tot betalingen.

Europese media wilden juist dat techbedrijven hen zouden betalen voor verspreide artikelen in bijvoorbeeld Google Search, Google News en de Newsfeed van Facebook. In hun ogen verdienden de techbedrijven daar veel geld mee, terwijl het verdienmodel van de media rond advertenties en abonnees was ingestort na de komst van het internet.

Via vernieuwing van het intellectuele-eigendomsrecht wilden uitgevers betalingen afdwingen, een argument dat weerklank vond bij de wetgever. Het DNIF-programma van Google was een directe reactie daarop: Google wilde zulke wetgeving voorkomen. Onderzoekers Fanta en Dachwitz stellen dat het DNIF een ‘strategisch instrument’ is dat de belangen van het bedrijf dient.

Toch zagen betrokkenen ook de motivatie van Google om te helpen bij de crisis in de journalistiek. De financiering was sterk gericht op technische innovatie en het verdienmodel van de media. Volgens Madhav Chinnappa, die het Digital News Innovation Fund leidde, was er een daadwerkelijke motivatie om de media te laten innoveren en een oplossing te vinden voor het probleem van het verdienmodel de journalistiek. Hij ontkent dat het DNIF een PR-campagne was, hoewel hij niet bestrijdt dat het een reactie op de vernieuwing van de wetgeving was. Dat was volgens hem alleen niet als lobby, maar als aanpak van het probleem.

Nederlandse media ontvingen in de programma’s van Google zo’n 5,9 miljoen euro. Van Meta kreeg de Nederlandse journalistiek een lager maar onbekend bedrag, waarvan 35.000 euro wel bekend is. Het is duidelijk dat Nederlandse media zich bewust waren van de achterliggende motivaties van Google. Uitgevers en hoofdredacteurs zagen de donaties zowel destijds als achteraf als onderdeel van een ‘PR-campagne’ – hoewel dat voor de ondervraagden geen bezwaar vormde. Op de redacties zijn principiële gesprekken gevoerd over het al dan niet accepteren van zulke financiering, waar in veel gevallen de conclusie was dat het geld geen invloed had op de journalistieke inhoud en dus acceptabel was.

Vragen over belangenverstrengeling liggen voor de hand bij donaties van bedrijven aan media. Geen enkel benaderd medium heeft enige vorm van inhoudelijke invloed van Google ervaren, zeggen de betrokkenen. Ook respondenten in Duitsland die waren ondervraagd door de onderzoekers Fanta en Dachwitz, verklaarden dat. Daarmee zijn er geen aanwijzingen gevonden dat Google invloed heeft geprobeerd uit te oefenen op de journalistieke inhoud. Vanwege die reden was de financiering acceptabel in de ogen van de ondervraagde Nederlandse media.

Opvallend is dat deelnemende media alleen directe invloed op de journalistieke inhoud opvatten als aantasting van hun onafhankelijkheid, maar betrokkenheid bij een campagne met politieke doelen niet als principieel breekpunt zagen. Enkele media hadden wel bezwaren tegen het DNIF. Zo wilde het weekblad *De Groene Amsterdammer* niet mee doen aan het initiatief vanwege inhoudelijke punten, maar ook omdat het niet wilde meewerken aan een lobbycampagne die tegen de belangen van de media inging.

Daarnaast zagen media de donaties als een vergoeding voor gedeerde inkomsten, terwijl het techbedrijf in hun ogen veel geld verdiende met het gebruiken van hun content. *Volkskrant*-hoofdredacteur Pieter Klok vond het daarom ‘redelijk dat het iets terugbetaalt’. “Google liet blijken zich bewust te zijn van de kaalslag die in journalistieke media plaatsvond en de rol die het bedrijf daarin speelde”, zegt *Follow the Money*-hoofdredacteur Arne van der Wal. De fondsenverstrekking kon FTM helpen een antwoord te geven op die crisis.

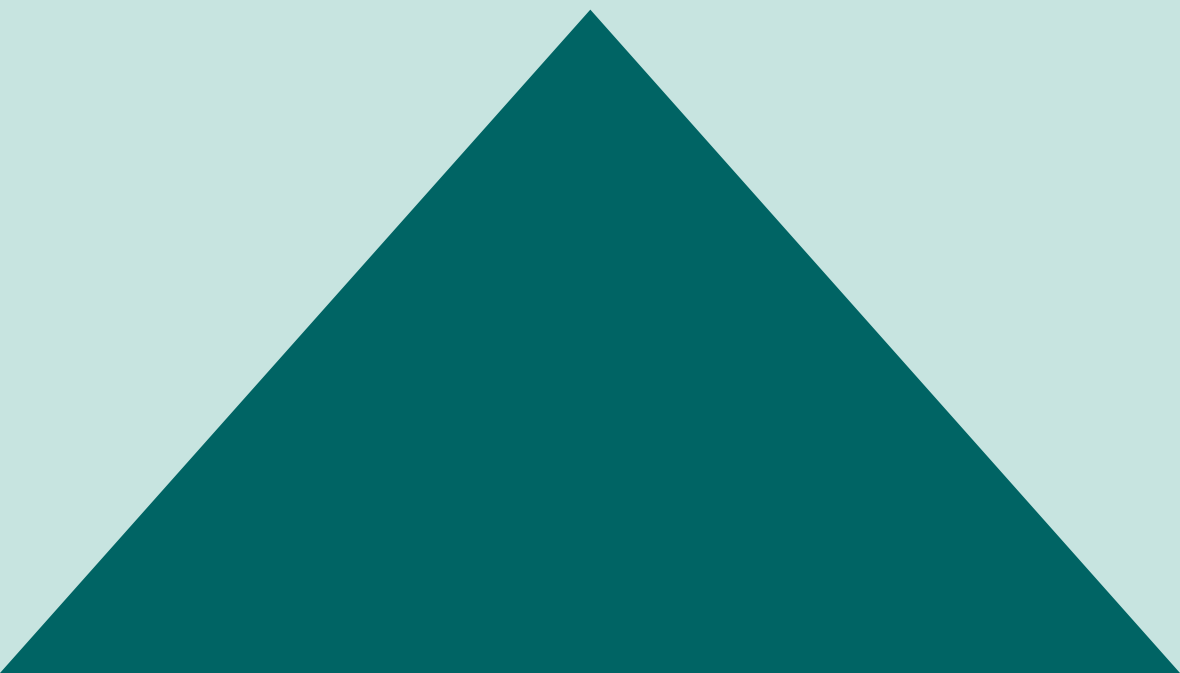
Het gebrek aan directe invloed op de inhoud betekent ook niet dat de donaties geen indirecte invloed hebben gehad op de journalistiek. Technologische innovatie was niet altijd mogelijk zonder Google-geld. Initiatieven die nog steeds bestaan en succes hebben, zoals *Beter Leven* van de *Volkskrant* en de podcasts van NRC, zijn mede tot stand gekomen door het DNIF. Het programma heeft bijgedragen aan een cultuurverandering waardoor technologie en journalistiek dichterbij elkaar zijn gekomen, denkt Chinnappa. “Ik denk dat het een interessante culturele impact heeft gehad, waardoor mensen meer over technologie zijn gaan nadenken. Maar heeft het alle onderliggende problemen opgelost? Helaas niet. Omdat dat erg moeilijk is.”

Hoogleraar Bart Brouwers was onderdeel van de toekenningsjury van het DNIF, maar vindt het moeilijk de invloed ervan te duiden, mede omdat er geen onderzoek naar gedaan is. “Ik heb daar zelf geen idee van”, zegt hij. “Technologie is dichterbij de journalistiek komen te staan, maar ik zou niet zeggen dat dat vooral door Google komt. Het heeft zeker een rol gespeeld, doordat tientallen

media konden innoveren en nadenken over innovatie. Er is iets in beweging gezet. Maar in die cultuurverandering spelen wel duizend factoren een rol, dat is niet alleen hier op terug te voeren.”

Uiteindelijk kwam de intellectuele-eigendomswetgeving die de techbedrijven wilden voorkomen er toch. Meta trok zich terug uit het nieuws en verscheen niet aan de onderhandelingstafel, bij Google is een uitkomst vanwege onduidelijkheden in de wet nog niet in zicht. Het verdienmodel van de journalistiek heeft een structureel probleem door de verspreiding van informatie via techplatforms. Donaties konden dat probleem niet oplossen, intellectueel eigendom vooralsnog ook niet. En door de opkomst van grote taalmodellen heeft het open vraagstuk weer een nieuwe dimensie gekregen.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht donaties

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
0297.nl	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Achterhoek Nieuws BV	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
ANP BV / ANP Holding BV	Google	Digital News Innovation Fund	€ 400.000	2020 - 2021	Schriftelijke vragen Martijn Bennis, algemeen directeur van ANP, Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
ANP BV / ANP Holding BV	Google	Digital News Innovation Fund	€ 300.000	2016 - 2017	Kist, Reinier (2019). NRC Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Arena Lokaal	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Balkenende Media	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
BDU Media	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Blendle BV	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020), Otto Brenner Foundation (OBS)
Bloemendaals Nieuwsblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
BNR	Google	Google News Initiative Innovation Challenge for Europe	Onbekend	2022	Google blog (2022)
BNR	Google	Digital News Innovation Fund	€ 296.265	2017	Google Impact Report (2020), Google (2017), Fanta, Dachwitz (2020), Otto Brenner Foundation (OBS)
Brabants Centrum	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
Brugmedia	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Butch & Sundance Media	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Cartoon Movement	Google	Digital News Innovation Fund	€ 50.000	2017	Google Impact Report (2020), Google (2017), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Charged	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Coöperatie House of Journalism	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Dag en Nacht Media	Google	Digital News Innovation Fund	€ 182.000	2019	Google Impact Report (2020), Google (2019), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Dagblad van het Noorden	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Dagblad010	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Dagblad070	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
De Bunschoter	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
De Heraut / Herautonline.nl	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
De Krant	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
De Maas & Waler	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
De Streekkrant	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
De Tegel	Google	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Kist, Reinier (2019). NRC
De Volkskrant	Google	Digital News Innovation Fund	€ 500.000	2018	Google Impact Report (2020), Rogmans, Dolf (2018), Villamedia Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
De Volkskrant	Google	Google News Initiative Student Fellowship	€ 5.000	2016 - 2023	Leijte, Fleur (2022). European Journalism Center
De Westkrant	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Deeptrace	Google	Digital News Innovation Fund	€ 50.000	2019	Google Impact Report (2020), Google (2019), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
DTV Nieuws	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
DUIC	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
DUIC & DIG & MILVUM	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2017	Google Impact Report (2020), Google (2017), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Eendracht-bode	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
European Journalism Center	Google	Google News Initiative Student Fellowship	Onbekend	2019 - 2022	Leijte, Fleur (2022), European Journalism Center
European Journalism Center	Google	Google News Initiative	Onbekend	2021 - 2022	European Journalism Center (2023b)
European Journalism Center	Google	Google News Initiative	Onbekend	2019 - 2023	European Journalism Center (2022)
European Journalism Center	Meta	Meta Journalism Project	Onbekend	2020	EJC (2024)
Financieele Dagblad	Meta	Meta News Accelerator Program	Onbekend	2021	Meta (2021)

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
Financieele Dagblad	Google	Digital News Innovation Fund	€ 626.241	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020) Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Follow the Money BV (FTM Media BV)	Google	Digital News Innovation Fund	€ 50.000	2016	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Friesch Dagblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
GooiTV	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Gouds Dagblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Groot Hellevoet Uitgeverij	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Hart van Holland	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Heemsteeds Nieuwsblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Het Urkerland	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Hillegoms Nieuwsblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Individuele freelance journalist	Meta	Covid-19 Support Fund	Onbekend	2020	European Journalism Center (2020)
Individuele freelance journalist	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Individuele freelance journalist	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Katalysis BV	Google	Digital News Innovation Fund	€ 50.000	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020), Otto Brenner Foundation (OBS)

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
Katwijk's Nieuwsblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Kontakt Media-partners BV	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Langstraat Media	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Leeuwarder Courant	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Leids Nieuwsblad Regio	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Leids Nieuwsblad Stad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Leo Middelsé (Omroep Leeuwarden)	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism Beekmans (2020)
LINDA	Meta	Meta News Accelerator Program	Onbekend	2021	Meta (2021)
Lisses Nieuwsblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Lokaal-Gelderland	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
M7	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Mediahuis	Google	Google News Initiative Labs	Onbekend	Onbekend	Google, Mediahuis case study (2021)
Mind the facts BV	Google	Digital News Innovation Fund	€ 38.000	2019	Google Impact Report (2020), Google (2019), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
NDC Mediagroep BV	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Netherlands Institute for Sound and Vision	Google	Digital News Innovation Fund	€ 50.000	2018	Google Impact Report (2020), Rogmans, Dolf (2018), Villamedia, Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
New Atoms	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Noor Images BV	Google	Digital News Innovation Fund	€ 419.500	2019	Google (2020), Google (2019), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Noordwijks Nieuwsblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
NRC Media	Google	Digital News Innovation Fund	€ 43.000	2019	Kist, Reinier (2019), NRC, Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
NRC Media	Google	Digital News Innovation Fund	€ 29.950	2016	Kist, Reinier (2019). NRC, Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
nu.nl (Sanoma)	Google	Digital News Innovation Fund	€ 470.000	2019	Google (2019), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
nwzer	Google	Digital News Innovation Fund	€ 46.290	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020), Otto Brenner Foundation(OBS)
Oisterwijk Nieuws	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	€ 4.347	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism Beekmans (2020)
Omroep Horst aan de Maas	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Omroep Venlo	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Oog	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Open State Foundation	Google	Digital News Innovation Fund	€ 50.000	2017	Google Impact Report (2020), Google (2017), Fanta, Dachwitz (2020), Otto Brenner Foundation (OBS)
Peel en Maas	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Publicism BV	Google	Digital News Innovation Fund	€ 110.000	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020) Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
Reblr	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Regio Noordkop	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Regio Purmerend	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Rheden.nieuws.nl	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
RN7	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
RTL Nieuws (RTL Nederland)	Google	Digital News Innovation Fund	€ 200.000	2018	Google Impact Report (2020), Rogmans, Dolf (2018), Villamedia, Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
RTV Arnhem	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
RTV Focus	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
RTV Horizon	Meta	Meta News Accelerator Program	Onbekend	2021	Meta (2021)
RTV Horizon	Meta	Covid-19 Support Fund	Onbekend	2020	European Journalism Center (2020)
RTV Maastricht	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
RTV Nof	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Schakel Barendrecht	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Sleutelstad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
Stichting Free Press Unlimited	Google	Digital News Innovation Fund	€ 49.200	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Stichting Global Voices	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2015 - 2019 (precieze tijdsperiode onbekend)	Google Impact Report (2020), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Stichting Lokale Onderzoeks-journalistiek	Google	Digital News Innovation Fund	Onbekend	2017	Google Impact Report (2020), Google (2017), Fanta, Dachwitz (2020). Otto Brenner Foundation (OBS)
Stichting RTV Noordoost-Twente	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Stichting Stadsomroep Tiel	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Stichting Televisie Radio Ouder Amstel Lokaal	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Studio040	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Telstar Uitgeverij	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Texelse-Courant & Texel Vakantiekraant	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Teylinger Nieuwsblad	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Uitgeverij Talvi	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
VersBeton	Meta	Covid-19 Support Fund	25.000	2020	European Journalism Center (2020)
Voorster Nieuws	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
VPRO	Google	Digital News Innovation Fund	€ 325.040	2017	Google Impact Report (2020), Google (2017), Fanta, Dachwitz (2020), Otto Brenner Foundation (OBS)

Media-organisatie of persoon	Donateur	Programma	Bedrag	Jaar	Bron
Weekendkrant	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Women Inc	Google	Google News Initiative Student Fellowship	Onbekend	2023	Leijte, Fleur (2023), European Journalism Center.
WOS Media	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
www.radio-hengelotv.nl	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
www.zuidwesttv.nl	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Zamaneh Media	Google	Google News Initiative Innovation Challenge for Europe	Onbekend	2022	Google (2022)
Zandvoortse Courant	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
ZO-NWS	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Zwollenu	Google	GNI Journalism Emergency Relief Fund	Onbekend	2020	Papaevangelou, Charis (2022) Digital Journalism
Zwollenu	Meta	Covid-19 Support Fund	10.000	2020	European Journalism Center (2020)

Bijlage 2 Interviewees en schriftelijke gesprekken

- A. **(An) Steylemans**, *woordvoerder Mediahuis* (schriftelijk)
- A. **(Arne) van der Wal**, *hoofdredacteur Follow the Money* (schriftelijk)
- B. **(Bart) Brouwers**, *hoogleraar mediastudies Rijksuniversiteit Groningen*
(mondeling)
- E. **(Erik) Roddenhof**, *CEO DPG Media* (mondeling)
- J. **(Jan-Willem) Sanders**, *uitgever Follow the Money* (mondeling)
- M. **(Madhav) Chinnappa**, *oud-Google-medewerker* (mondeling)
- M. **(Martijn) Bennis**, *algemeen directeur ANP* (schriftelijk)
- P. **(Pieter) Elshout**, *uitgever De Groene Amsterdammer* (mondeling)
- P. **(Pieter) Klok**, *hoofdredacteur de Volkskrant* (schriftelijk)
- R. **(Rachid) Finge**, *woordvoerder Google* (schriftelijk)

Verantwoording

Tim Luimes, de auteur van dit onderzoek, is journalist. De werkzaamheden voor dit working paper zijn in die hoedanigheid en in onafhankelijkheid uitgevoerd, in opdracht van de WRR. Tegelijkertijd was de auteur ook werkzaam voor De Groene Amsterdammer, voor onderzoek naar de relatie tussen techbedrijven en Nederlandse media, in samenwerking met Groene-redacteur Eva Hofman.

In zijn werkzaamheden voor journalistiek onderzoekscollectief The Investigative Desk is Luimes betrokken bij een subsidieregeling van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Hij heeft ook gewerkt voor andere media of uitgevers die in dit onderzoek aan bod komen: als stagiair bij Het Parool (DPG Media), als freelance journalist voor NRC (Mediahuis), de NOS (NPO), BNR Nieuwsradio (FD Mediagroep) en Follow the Money.

Voor het onderzoek naar de omvang van donaties van techbedrijven aan Nederlandse media is gebruikgemaakt van primaire bronnen zoals blogs en jaarverslagen van techbedrijven zelf. Daarnaast zijn feiten gebruikt uit de semi-wetenschappelijke studie van Fanta en Dachwitz⁹¹ en het wetenschappelijke paper van Papaevangelou⁹². Deze informatie is verzameld in een spreadsheet, die is bijgevoegd in de bijlage.

Bij duiding van de motivaties van Google en de strijd rond intellectueel eigendom heeft de auteur zich deels gebaseerd op Fanta en Dachwitz⁹³, en de beschrijvingen daarin gecontroleerd in primaire bronnen. Daarnaast is dit onderdeel deels gebaseerd op onderzoek in openbare bronnen, kranten, vakmedia, openbare brieven en documenten die zijn vrijgegeven met een beroep op openbare informatie. Bij publicaties in nationale en internationale kwaliteitsmedia en journalistieke vakmedia is de auteur, zolang de inhoud niet betwist is, uitgegaan van de betrouwbaarheid van feiten, maar heeft hij feiten waar mogelijk gecontroleerd in primaire bronnen of andere secundaire bronnen, of toegeschreven aan de bron.

De auteur heeft voor dit onderzoek tien betrokkenen *on the record* gesproken, zowel schriftelijk als mondeling. Daarnaast heeft hij met tien betrokkenen *off-the-record*-achtergrondgesprekken gevoerd. De auteur heeft zich in die

91 Fanta & Dachwitz 2020.

92 Papaevangelou 2022.

93 Fanta & Dachwitz 2020.

communicatie altijd vanaf het begin kenbaar gemaakt als journalist en is transparant geweest over zijn verschillende opdrachtgevers. Bij geuite beschuldigingen heeft de auteur die voorgelegd aan de beschuldigde in het kader van wederhoor. Meta is op die vragen niet ingegaan.

Off-the-record-gesprekken met drie onderzoekers en tien betrokkenen zijn gevoerd om de materie te duiden of feiten te bevestigen. Deze personen zijn niet geciteerd of bij naam genoemd, vanwege gevoeligheid of geheimhouding van de besproken informatie. *On-the-record*-geïnterviewden hebben in het geval van mondelinge gesprekken voor publicatie inzage gekregen in en toestemming verleend voor het gebruik van hun citaten. Een lijst van interviewees en via email geraadpleegde bronnen is te vinden in bijlage 2.

Literatuur

- Academics against Press Publishers' Right. (2018). 169 European Academics warn against it. Geraadpleegd via: https://www.ivir.nl/publicaties/download/Academics_Against_Press_Publishers_Right.pdf
- Alphabet. (2023). Alphabet Announces Fourth Quarter and Fiscal Year 2023 Results. Geraadpleegd via: <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1652044/000165204424000014/googexhibit991q42023.htm>
- Beekmans, I. (2020). Ondanks zorgen van academici zijn lokale nieuwsredacties blij met steun van Google. Geraadpleegd via: <https://www.svdj.nl/nieuws/ondanks-zorgen-van-academici-zijn-lokale-nieuwsredacties-blij-met-steun-van-google/>
- Blechner, L. (2022, 29 september). Celebrating the success of 47 European news innovators. Google. Geraadpleegd via: <https://blog.google/outreach-initiatives/google-news-initiative/celebrating-the-success-of-47-european-news-innovators/>
- Bruns, A. (2024). If Meta bans news in Australia, what will happen? Canada's experience is telling. Nieman Lab. Geraadpleegd via: <https://www.niemanlab.org/2024/07/if-meta-bans-news-in-australia-what-will-happen-canadas-experience-is-telling/>
- Bundesregierung. (2011). Rede von Bundeskanzlerin Dr. Angela Merkel. Geraadpleegd via: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/service/bulletin/rede-von-bundeskanzlerin-dr-angela-merkel-802310>
- Chinnappa, M. (2018). Subject: Re: DNI WG Lisbon - Agenda. Geraadpleegd via: <https://netzpolitik.org/wp-upload/2018/09/google-dni-email-on-copyright.pdf>
- Columbia Journalism Review. (2023, 27 februari). Where did Facebook's funding for journalism really go?. Geraadpleegd via: https://www.cjr.org/tow_center/how-meta-funded-journalism.php
- Commissariaat voor de Media. (2023). *Digital News Report Nederland 2023*. Geraadpleegd via: <https://www.cvdm.nl/over-het-cvdm/>
- Corporate Europe Observatory. (2018). *Copyright Directive: how competing big business lobbies drowned out critical voices*. Geraadpleegd via: <https://corporateeurope.org/en/2018/12/copyright-directive-how-competing-big-business-lobbies-drowned-out-critical-voices>
- Corporate Europe Observatory. (2020). *Big Tech brings out the big guns in fight for future of EU tech regulation*. Geraadpleegd via: <https://corporateeurope.org/en/2020/12/big-tech-brings-out-big-guns-fight-future-eu-tech-regulation>
- De Jong, S. (2019, 12 juli). De dagelijkse podcast NRC Vandaag brengt nieuwe kansen én dilemma's. NRC. Geraadpleegd via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/07/12/de-dagelijkse-podcast-nrc-vandaag-brengt-nieuwe-kansen-en-dilemmas-a3966971>

- De Volkskrant. (2024). *De Volkskrant Beter Leven Gids*. Geraadpleegd via: <https://www.volkskrant.nl/kijkverder/t/beter-leven-met-slim-sporten-goed-slapen-en-gezonde-recepten/>
- Elysee. (2013). Déclarations conjointes de mm. François Hollande, Président de la République, Eric Schmidt, président de Google, Marc Schwartz, médiateur, et Mme Nathalie Collin, présidente de l'Association de la presse d'information politique et générale, sur l'accord entre Google et la presse française. Geraadpleegd via: <https://www.elysee.fr/francois-hollande/2013/02/01/declarations-conjointes-de-mm-francois-hollande-president-de-la-republique-eric-schmidt-president-de-google-marc-schwartz-mediateur-et-mme-nathalie-collin-presidente-de-lassociation-de-la-presse-dinformation-politique-et-generale-sur-laccord>
- European Copyright Society. (2016). *Answer to the EC Consultation on the role of publishers in the copyright value chain*. Geraadpleegd via: <https://europeancopyrightsociety.org/wp-content/uploads/2016/06/ecs-answer-to-ec-consultation-publishers-role-june16.pdf>
- European Journalism Center (EJC). (2020a). 68 more news organisations and freelancers receive grant funding through the European Journalism COVID-19 Support Fund. Geraadpleegd via: <https://europeanjournalism.fund/news/68-news-organisations-freelancers-grant-funding-covid19>
- European Journalism Center (EJC). (2020b). Grantees. Geraadpleegd via: <https://europeanjournalism.fund/grantees/organisations/p9>
- European Journalism Center (EJC). (2022). *The State of Data Journalism 2022*. Geraadpleegd via: <https://ejc.net/resources/data-journalism-survey-2022>
- European Journalism Center (EJC). (2023a). Climate Journalism Award. Geraadpleegd via: <https://ejc.net/funding/climate-journalism-award>
- European Journalism Center (EJC). (2023b). GNI Student Fellowship 2023. Geraadpleegd via: <https://ejc.net/funding/gni-student-fellowship-2023>
- European Journalism Center (EJC). (2023c). Climate Journalism Award. Geraadpleegd via: <https://ejc.net/funding/climate-journalism-award>
- European Journalism Center (EJC). (2024). About. Geraadpleegd via: <https://ejc.net/about>

- Europees Parlement, Raad van de Europese Unie. (2019). RICHTLIJN (EU) 2019/790 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 17 april 2019 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt en tot wijziging van Richtlijnen 96/9/EG en 2001/29/EG. Geraadpleegd via:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790>
- Europese Commissie. (2018). BTO – Meeting between Commissioner Gabriel and [..], Google's [..]. Geraadpleegd via:
<https://fragdenstaat.de/projekt/interactions-with-google/>
- Europese Centrale Bank (ECB). (2020). US Dollar (USD). Geraadpleegd via:
https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-usd.en.html
- Facebook. (2013). Form S-1 Registration Statement. SEC.
Geraadpleegd via: <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1326801/000119312512034517/d287954ds1.htm>
- Fanta, A., & Dachwitz, I. (2020). *Google, the media Patron - dataset*. Otto Brenner Foundation (obs). Geraadpleegd via:
https://www.otto-brenner-stiftung.de/fileadmin/user_data/stiftung/02_Wissenschaftsportal/02_Infoseiten/AH103/OnlineAnhang/2_DNI-Studie_Anhang-F_DNI-Projekte.xlsx
- FragDenStaat. (2019). Interactions with Google. Geraadpleegd via: <https://fragdenstaat.de/projekt/interactions-with-google/>
- FT Strategies & Google News Initiative. (2023). *Subscriptions Academy Nordics – programme explainer*. Geraadpleegd via: <https://24982124.fs1.hubspotusercontent-eu1.net/hubfs/24982124/2023%20Subscriptions%20Academy%20Nordics%20Explainer.pdf>
- Furgal, U. (2013). The emperor has no clothes: How the Press Publishers' Right implementation exposes its shortcomings. *Journal of European and International IP Law*, 72(7) 650–664.
<https://doi.org/10.1093/grurint/ikad025>
- Garrahan, M. (2018). Google criticised for push against EU copyright reform. *Financial Times*. Geraadpleegd via:
<https://www.ft.com/content/a8031d7a-78a0-11e8-bc55-50daf11b720d>
- Girardeau, A. (2009). La pub en ligne doit-elle soutenir la création? *Libération*. Geraadpleegd via: https://www.liberation.fr/ecrians/2009/09/29/la-pub-en-ligne-doit-elle-soutenir-la-creation_951171/
- Google. (2004). FORM 10-K SEC. Geraadpleegd via
https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1288776/000119312505065298/d10k.htm#toc10062_2

- Google. (2013a). Google creates €60m Digital Publishing Innovation Fund to support transformative French digital publishing initiatives. Geraadpleegd via: <https://blog.google/outreach-initiatives/google-news-initiative/google-creates-60m-digital-publishing/>
- Google. (2013b). FORM 10-K SEC. Geraadpleegd via <https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1288776/000128877614000020/goog2013123110-k.htm>
- Google. (2015a). Let's work together to support quality journalism. Google Europe Blog. Geraadpleegd via: googlepolicyeurope.blogspot.be/2015/04/lets-work-together-to-support-quality.html
- Google. (2015b). Digital News Initiative: innovatiefonds van €150 miljoen geopend voor aanmeldingen. Geraadpleegd via: https://blog.google/intl/nl-nl/google-nieuws/initiatieven/2015_10_digital-news-initiative-innovatiefonds/
- Google (2017a). Digital News Initiative geeft ruim 800.000 euro aan innovatieve, journalistieke projecten uit Nederland. Geraadpleegd via: https://blog.google/intl/nl-nl/google-nieuws/initiatieven/2017_07_digital-news-initiative-800-duizend-euro-nl/
- Google. (2017b). *DNI Fund Annual Report*. Geraadpleegd via: <https://web.archive.org/web/20170711161354/https://digitalnewsinitiative.com/documents/8/DNI-Fund-Annual-Report-July-2017.pdf>
- Google. (2019). Anderhalf miljoen euro voor ANP, NU.nl en start-ups in laatste ronde Digital News Initiative Innovation Fund. Geraadpleegd via: https://blog.google/intl/nl-nl/google-nieuws/initiatieven/2019_03_steun-voor-anp-nunl-en-start-ups-in/
- Google. (2020a). *Digital News Initiative Fund Impact Report*. Geraadpleegd via https://web.archive.org/web/20230927011956/https://newsinitiative.withgoogle.com/dnifund/documents/46/DNI_Fund_Impact_Report_v3.pdf
- Google. (2020b). Members Digital News Innovation Fund. Geraadpleegd via: <https://web.archive.org/web/20190621060504/https://newsinitiative.withgoogle.com/dnifund/participate/members/>
- Google. (2021a). Mediahuis: Enriching article information with Article DNA. Geraadpleegd via: https://web.archive.org/web/20231030134916/https://newsinitiative.withgoogle.com/info/assets/static/docs/Google_Mediahuis_CaseStudy_Updated2.pdf
- Google. (2021b). De Volkskrant Guide to Life (Round 5). Geraadpleegd via: <https://web.archive.org/web/20210120233656/https://newsinitiative.withgoogle.com/dnifund/dni-projects/de-volkskrant-guide-life-round-5/>

- Google. (2022). Innovation Challenges - Selected Projects. Geraadpleegd via: <https://web.archive.org/web/20230326001012/https://newsinitiative.withgoogle.com/innovation-challenges/selected-projects/#>
- Google. (2024a). About Google News Initiative. Geraadpleegd via: <https://newsinitiative.withgoogle.com/about/>
- Google. (2024b). Google News Initiative - Labs. Geraadpleegd via: <https://newsinitiative.withgoogle.com/en-gb/labs/>
- Kist, R. (2019, 13 augustus). Google helpt media de winter door. NRC. Geraadpleegd via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/08/13/google-helpt-media-de-winter-door-a3969960>
- Kist, R. (2021, 1 februari). De grootste nieuwsgazers betalen liever niet voor journalistiek. NRC. Geraadpleegd via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/02/01/de-grootste-nieuwsgazers-betalen-liever-niet-voor-journalistiek-a4030046>
- Leijte, F. (2022). Insights from the Google News Initiative Student Fellowship 2022. European Journalism Center. Geraadpleegd via: <https://ejc.net/news/insights-from-the-google-news-initiative-student-fellowship-2022>
- Leijte, F. (2023). GNI Student Fellowship 2023: Boosting equal opportunities in media. European Journalism Center. Geraadpleegd via: <https://ejc.net/news/gni-student-fellowship-2023-boosting-equal-opportunities-in-media>
- Meta. (2021). 10 Benelux publishers to participate in the Facebook accelerator. Geraadpleegd via: https://www.facebook.com/journalismproject/programs/accelerator/benelux-2021-participants?locale=ml_in
- Meta. (2022). Meta's investments in fact-checking. Geraadpleegd via: <https://www.facebook.com/formedia/blog/third-party-fact-checking-industry-investments>
- Meta. (2023). European news publishers build big business through Meta accelerators. Geraadpleegd via: <https://www.facebook.com/formedia/blog/european-publishers-accelerator-program>
- Meta. (2024a). Meta reports fourth quarter and full year 2023 results; Initiates quarterly dividend. Geraadpleegd via: <https://investor.fb.com/investor-news/press-release-details/2024/Meta-Reports-Fourth-Quarter-and-Full-Year-2023-Results-Initiates-Quarterly-Dividend/default.aspx>
- Meta. (2024b). Timeline: About the Meta journalism project. Geraadpleegd via: <https://www.facebook.com/formedia/mjp/timeline>
- Meta. (2024c). Where we have fact checking. Geraadpleegd via: <https://www.facebook.com/formedia/mjp/programs/third-party-fact-checking/partner-map>

- NDP. (2003). *NDP Nieuwsmedia Jaarverslag 2003*. Geraadpleegd via <https://www.ndpnieuwsmedia.nl/wp-content/uploads/2015/04/NDP-Nieuwsmedia-jaarverslag-2003.pdf>
- NDP. (2013). *NDP Nieuwsmedia Jaarverslag 2013*. Geraadpleegd via <https://ndpnieuwsmediajaarverslag.nl/jaarverslag2013/>
- Papaevangelou, C. (2022). Funding intermediaries: Google and Facebook's strategy to capture journalism. *Digital Journalism*, 12(2), 234–255. doi.org/10.1080/21670811.2022.2155206
- Pfanner, E. (2012, 31 oktober) A clash across Europe over the value of a click. *The New York Times*. Geraadpleegd via: <https://www.nytimes.com/2012/10/31/technology/european-newspapers-seeking-a-piece-of-google-ad-revenue.html>.
- Reuters. (2024, 5 juni). Australia should force Meta to pay for news, News Corp executive says. Geraadpleegd via: <https://www.reuters.com/technology/australia-should-force-meta-pay-news-news-corp-executive-says-2024-06-05/>
- Rogmans, D. (2018, 24 juli). Google geeft geld aan RTL, Volkskrant en Beeld en Geluid. *Villamedia*. Geraadpleegd via: <https://www.villamedia.nl/artikel/google-heeft-geld-aan-rtl-volkskrant-en-beeld-en-geluid>
- Spijckstra, G. (2018, 18 oktober). De Gids is een betrouwbare bron voor grote en kleine levensvragen. *de Volkskrant*. Geraadpleegd via: <https://www.volkskrant.nl/beter-leven/de-gids-is-een-betrouwbare-bron-voor-grote-en-kleine-levensvragen-b14b77fe/>
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. (2020). Wet van 16 december 2020 tot wijziging van de Auteurswet, de Wet op de naburige rechten, de Databankenwet en de Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2019/790 van het Europees parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt en tot wijziging van de Richtlijnen 96/9/EG en 2001/29/EG (Implementatiewet richtlijn auteursrecht in de digitale eengemaakte markt). Geraadpleegd via: https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20201229/publicatie_wet/document3/f=/vlezeixgtrwy.pdf
- Stichting OPR. (2024). Aangeslotenen. Geraadpleegd via: <https://stichtingopr.nl/aangeslotenen/>
- Tsotsis, A. (2012, 1 februari). Facebook's IPO: An end to all the revenue speculation. *TechCrunch*. Geraadpleegd via: <https://techcrunch.com/2012/02/01/facebook-ipo-facebook-ipo-facebook-ipo/?guccounter=1>

- Van der Wal, A., & Sanders, J. W. (2024, 14 april). Bij vertrouwen hoort transparantie: dit deden we in 2023 met geld van onze 42.000 leden. *Follow the Money*. Geraadpleegd via:
<https://www.ftm.nl/artikelen/ftm-financieel-jaarverslag-2023>
- Van Ringelestijn, T. (2015, 9 juni). Google helpt: 'Natuurlijk is het ook deels pr'. *Villamedia*. Geraadpleegd via:
<https://www.villamedia.nl/artikel/natuurlijk-is-het-ook-deels-pr>
- Waterson, J. (2018, 18 november). Google news may shut over EU plans to charge tax for links. *The Guardian*. Geraadpleegd via:
<https://www.theguardian.com/technology/2018/nov/18/google-news-may-shut-over-eu-plans-to-charge-tax-for-links>

Techplatforms en de pers

Een complexe financiële relatie

Tim Luimes

WRR

